

МЕДІАСТИЛІСТИКА

Visn. Lviv. Univ., Ser. Zhurn. 2023: 52-53; 262–271 • DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vjo.2023.52-53.11740>

УДК 070.4 + 070.654.197

ФЕНОМЕНОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕВІАТОЛОГІЧНОГО КОНТРОЛЮВАННЯ ВПЛИВУ ТЕЛЕВІЗІЙНОГО ТЕКСТУ НА ФОРМУВАННЯ ЕМОЦІЙНОГО ТОНУСУ СУСПІЛЬСТВА

Анатолій Капелюшний

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Львів, Україна
e-mail: anatoliykapelushnyi@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8998-7857>*

У статті проаналізовано феноменологічний інструментарій ефективності девіатологічного контролювання впливу телевізійного тексту на формування емоційного тону суспільства. Особливу увагу звернено на додаткові емоційні сенси, що виникають під час мовлення у прямому етері за нестачі часу для їхнього розуміння. Через це емоційні відтінки, а часто й загалом, емоційне тло, яке складається, на перший погляд, невідомо з чого, виникає мимоволі, всупереч бажанню автора. Зроблено акцент на виробленні відповідних рекомендацій тележурналістам.

Ключові слова: телебачення, прямий ефір, тележурналіст, мовлення телевізійних журналістів, феноменологічний інструментарій, девіатологічний контроль, формування емоційного тону суспільства.

1. Постановка проблеми.

У час російської агресії в українських ЗМІ зростає відповідальність за підтримання належного емоційного тону суспільства. Важлива роль в Україні щодо цього належить саме телебаченню. Адже саме телебачення, за всіма соціологічними опитуваннями, справляє найбільший вплив на громадську думку, а отже, й на емоційний тонус, самопочуття українців, досі випереджаючи інтернет-видання, соцмережі. Водночас дедалі помітнішим стає те, що саме телебачення часто справляє негативний вплив на емоційний стан громадян, хоча, звісно, докладаються до цього й інші мас-медіа. І часто важко з'ясувати, чи це прагнення журналістів або їхніх керівників привернути увагу до свого ЗМІ, чи елемент інформаційної війни з боку ворога, який навчений ще з радянських часів утілювати в життя постулат спецпропаганди («пропаганди на війська й населення противника») про створення негативного емоційного тону суспільства в соціумі, після чого дезорієнтований ворог забуває, які цінності

він мав намір захищати на початку кампанії. І тим більше таке дезорієнтоване суспільство не може здійснювати девіатологічний контроль за мас-медіа. Тому саме у цей час і через ці причини, коли девіатологічний контроль суспільства послаблений, більшу увагу мають приділяти йому фахові організації, самі журналісти, медійники і робити це завчасно, до виходу в етер.

2. Теоретичне підґрунтя. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Проблеми комунікативної девіатології докладно розглянуто, зокрема, в працях Флорія Бацевича¹, Христини Дяків². Ми також присвятили цьому навчальний посібник «Девіатологія мас-медіа»³. При цьому якщо в працях Флорія Бацевича йдеться про загальні засади комунікативної девіатології, а в наших дослідженнях про мас-медійну девіатологію загалом, то Христина Дяків порушує питання, що прямо стосуються телебачення.

Оскільки йдеться про ефективність девіатологічного контролю впливу телевізійного тексту на формування емоційного тону суспільства, то насамперед варто мати на увазі феноменологічний інструментарій цього впливу, адже «емоційна забарвленість демонструється, зокрема, тоді, коли вербальна інформація сприймається ейдетичним способом, зокрема в експериментах зі стробоскопічним демонструванням писаних слів, що в парадоксальний спосіб тягне за собою зростання вразливості до емоційного сенсу, до підтексту слів (усупереч нестачі часу для їхнього розуміння)»⁴. Загалом феноменологію цікавить текст здебільшого як емоційне явище. Згадані проблеми стали предметом більш чи менш докладного аналізу в дослідженнях Вахтанга Кебуладзе⁵, Ольги Саприкіної⁶, Віри Дубініної⁷, Ігоря Юдкіна-Ріпуна⁸. Ми також розглядали деякі аспекти застосування феноменологічних методів у герменевтиці тексту й у стилістиці журналістського тексту⁹.

¹ Бацевич, Флорій (2000), *Основи комунікативної девіатології*, ЛНУ, Львів, 236 с.

² Дяків, Христина (2018), Телеінтерв'ю і труднощі для журналістів, *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія Філологія*, т. 1, вип. 69, с. 139–142.

³ Капелюшний, Анатолій (2000), *Девіатологія мас-медіа: Практикум*, ПАІС, Львів, 208 с.

⁴ Юдкін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, с. 135.

⁵ Кебуладзе, Вахтанг (2013), Феноменологія і герменевтика як методологічні стратегії в сучасній українській філософії та гуманітаристиці, URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12931> (останній перегляд 20 січня 2022).

⁶ Саприкіна, Ольга (2014), Сучасна літературна герменевтика як мистецтво розуміння й інтерпретації художнього тексту, *Нова педагогічна думка*, № 3, с. 83–85.

⁷ Дубініна, Віра (2019), Феноменологічні традиції і герменевтика самої свідомості Е. Гуссерля, *Вісник ДДПУ. Серія Соціально-філософські проблеми розвитку людини і суспільства*, №11. URL: <https://doi.org/10.31865/2520-6842112019185817> (останній перегляд 20 січня 2022).

⁸ Юдкін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, 352 с.

⁹ Капелюшний, Анатолій (2002), Застосування герменевтичного і феноменологічного методів аналізу в стилістиці тексту, *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*, вип. 22, с. 404–407; Капелюшний, Анатолій (2003), *Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття (Навчальний посібник з курсів: «Практична стилістика української мови», «Стилістика тексту», «Редагування в ЗМІ»)*, ПАІС, Львів, с. 254–268; Капелюшний, Анатолій (1995), Феноменологія тексту, *Науковий збірник ЛКА, ЛКА*, Львів, с. 63–64.

Ми намагатимемося в цьому дослідженні проаналізувати застосування феноменологічного інструментарію, про який ідеться у згаданих вище працях (часто без уживання терміна «інструментарій»), в дев'ятоголічному контролі журналістських прямоетерних телевізійних текстів.

3. Методологічна основа дослідження.

Основним методом, який ми використовуємо, є спостереження за мовленням тележурналістів наживо. Ми застосували під час дослідження методи порівняльного аналізу і зіставлення теоретичних положень з праць деякого з мовознавців і журналістикознавців, а також текстів, що пролунали в мовленні журналістів наживо упродовж першого півріччя 2021 року на різних телевізійних каналах: «24-му» (і «24-му. Львів» – 24Л), «UA: Львів» (Льв.), «Прямому» (Прм), «Еспресо» (Ес), СТБ, 4-му, 1+1. Також ми використовуємо методи аналізу, намагаючись виявити суть матеріалу, який розглядаємо; синтезу – для об'єднання раніше розчленованих частин феномена і відтворення його як конкретної цілості. вивчення об'єкта у його цілості, у єдиному і взаємному зв'язку його частин; описовий (для фіксації досліджуваних явищ); тематико-типологічний; узагальнення для підбиття підсумків дослідження, виявлення спільних і відмінних рис та властивостей.

4. Виклад основного матеріалу дослідження.

Останнім часом дедалі ширше під час аналізу журналістських текстів з погляду ефективності їх впливу на масову аудиторію застосовується феноменологічний інструментарій. «Незважаючи на суперечності в застосуванні феноменологічної методики, інтерес до неї в різних галузях гуманітарної науки невпинно нарощується, зазвичай, вочевидь, її ефективність», – зауважує Ігор Юдкін-Ріпун¹⁰. Найбільшою мірою методи феноменології засвідчують свою ефективність тоді, коли йдеться про різні аспекти спонтанного мовлення, репрезентантом якого у мас-медіа є телевізійне мовлення наживо.

«Зображальність немислима без емоційного забарвлення, тож і спеціалізація півкуль мозку стосується не самих по собі процесів обробки візуальної та вербальної інформації, а цілком конкретних завдань, так що й мовна півкуля відповідає за побудову зображень. Така емоційна забарвленість демонструється, зокрема, тоді, коли вербальна інформація сприймається ейдетичним способом, зокрема в експериментах зі стробоскопічним демонструванням писаних слів, що парадоксальним чином тягне за собою зростання вразливості до емоційного сенсу, до підтексту слів (успереч нестачі часу для їхнього розуміння)», – підкреслює Ігор Юдкін-Ріпун¹¹.

Ми ще зауважимо, що додаткові емоційні сенси виникають під час мовлення у прямому етері саме за нестачі часу для їхнього розуміння. Через це емоційні відтінки, а часто й загалом емоційне тло, яке складається, на перший погляд, невідомо з чого, виникає мимоволі, всупереч бажанню автора. Найчастіше так мимовільно й успереч задумові автора виникає нізвідки негативне забарвлення й негативне емоційне

¹⁰ Юдкін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, с. 27.

¹¹ Юдкін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, с. 135.

тло, як, наприклад, під час перегляду ТСН на «1+1». У більш ніж годинному випуску новин тут нерідко перший сюжет з позитивним емоційним забарвленням – це остання у випуску новина з життя панд. Таке загальне враження у глядачів від випусків новин на провладному станом на сьогодні телеканалі. Адже опозиційні телеканали ще більшою мірою сприяють виникненню негативного тла, критикуючи різні аспекти діяльності влади, тобто подаючи їх у негативному світлі. Для того, щоб предметно говорити про емоційне тло, яке створює в суспільстві згаданий канал, розглянемо один із останніх на час написання статті випусків ТСН (за 22 січня 2022 року). Емоційна оцінність сюжетів у цьому випуску, емоційне тло, яке вони створюють, такі:

1. Суд над винуватцем смертельної ДТП (-).
2. Російська загроза (-).
3. День Соборності (+).
4. Водій легковика протаранив трамвай (-).
5. Машина впала в річку (-).
6. Масштабна пожежа (-).
7. Горять плавні, які хтось підпалив навмисно (-).
8. Ковід молодшає; зросла кількість хворих, зокрема дітей (-).
9. Стрілянина в клубі (-).
10. Перші жертви на Майдані; День пам'яті; вбивці досі не покарані (-).
11. Війна в Ємені; про загиблих після авіаударів (-).
12. Потужний землетрус в Японії (-).
13. Шварценеггер – винуватець ДТП (-).
14. Зберегти Софію Київську; фрески у небезпеці (-).
15. Допоможіть Улянці – дитині, хворій на СМА (-).
16. Оглядове колесо у Парку ім. Лазаря Глоби (м. Дніпро) виставили на продаж (-).
17. Лимонний фреш (+).
18. Пташиний курорт; лебеді прилетіли (+).
19. Наслідки негоди в Перу (-).
20. Найяскравіше місто; про Толедо в Іспанії (+).
21. Унікальна картина; полотно Боттичеллі виставили на продаж за 40 млн доларів (+).

Підбиваючи підсумки, зауважуємо, що з двадцяти одного сюжету у випуску новин позитивний емоційний заряд несуть глядачеві лише чотири. І тільки один з них – у першій частині випуску, де представлені найважливіші новини, та й то його присвячено Дню Соборності, а не актуальній сучасній новині, яка б містила позитивну оцінність. З решти два дуже короткі сюжети радше нейтральні, ніж виразно позитивні. До того ж у них ідеться про події за кордоном, а не в Україні. Ще один сюжет порушує не актуальні питання, а вічні проблеми харчування, пропонуючи рецепти для домогосподарок. Таким чином, у випуску ТСН не йдеться про створення позитивного емоційного тла в суспільстві. Ба більше – не йдеться навіть про емоційно нейтральне, з елементами об'єктивності сприйняття дійсності. Все вкрай погано в нашому домі й загалом у світі.

Водночас у випусках новин виникають фрази з невластивим українській мові змістом, а відповідно й із несподіваним для авторів емоційним забарвленням: *Лайнер розірвало на мілкі шматки (1+1. – 2021. – 10 січня); Старший хлопець ледве не лишився руки (1+1. – 2021. – 11 січня); Такі прибори зараз найчастіше встановлю-*

ють державні установи. *Десять поряток дефібрилятор (1+1. – 2021. – 23 березня)*. Ясна річ, годі й очікувати однакового емоційного забарвлення від слів *мілкий* і *дрібний*, *лишився* і *позбувся*, *прибори* і *прилади*. Єдиний ейдос, що, зокрема, виникає внаслідок застосування феноменологічної редукції – це образ літака рейсу МН-17, який збили російські окупанти. Така феноменологічна (ейдетична) редукція долучається до сприйняття фрази через пригальмовування самого цього процесу сприйняття внаслідок підсвідомого виявлення незвичного вживання слова, яке виявилось міжмовним (з російської мови) омонімом. І тут уже встановлюється прямий місток до РФ та її агресії й до збиття літака рейсу МН-17. Хоча йшлося про зовсім інший випадок – про збиття літака МАУ над Іраном. Такий зв'язок виникає у глядача внаслідок спонтанного девіатологічного контролю з мимовільним використанням феноменологічної методики, зокрема елементів феноменологічної редукції.

Не менш промовистими є й деякі випадки хибного використання таких міжмовних омонімів, що наближаються до випадків невдалого обрання синонімів у межах однієї (звісно, української) мови: *Не стала виключенням і Україна (24. – 2021. – 11 січня)*; *Спортсмени якимось так спокійно віднеслися до локдауну (1+1. – 2021. – 19 березня)*; *У парламенті й уряду має бути дві задачі – це пандемія й війна (Ес. – 2021. – 17 квітня)*; *Володимир Зеленський виключенням не став (24. – 2021. – 21 квітня)*.

При цьому Ігор Юджін-Ріпун, можливо, мимоволі, щоправда, в різних частинах свого тексту (різниця майже в сто сторінок) тісно пов'язав через інтуїтивну логіку, через інтуїцію два провідні засоби феноменологічної реактивації свідомості. Він пише: «Інтенціональна рефлексія веде до ейдетичного мислення: поняття перетворюються на образи, а це складає основу інтуїції»¹². А в іншому розділі, ніби продовжуючи сказане, зауважує, що «побудова логіки інтуїції на основі неповторних образів, а не умоглядних понять, пов'язує її з центральною концепцією феноменології – ейдетичною редукцією, підводячи до питання специфіки ейдетичного абстрагування, відмінного від формальних дедуктивних узагальнень»¹³.

Ось приклади такого мимовільного девіатологічного контролю слововживання, який здійснює свідомість пересічного телеглядача в разі пригальмовування сприйняття тексту, виголошеного наживо, за допомогою комбінованого методу різних засобів феноменологічної реактивації: *Почуємо його бачення цього закону (24Л. – 2021. – 15 січня)*; *Фракція «Слуга народу» цього разу триватиме довго (24. – 2021. – 25 січня)*; *Успіх їх спиткав саме з воднем (24. – 2021. – 7 лютого)*; *На Львівщині оголосили помаранчевий рівень небезпеки (Льв. – 2021. – 8 лютого)*; *Температура може опускатися до двадцяти – двадцяти п'яти і навіть дуже нижче (Ес. – 2021. – 17 лютого)*; *Про це мови взагалі не йдеться (4. – 2021. – 21 лютого)*; *В Харківській адміністрації все ще висить бюст Леніна (Прм. – 2021. – 25 лютого)*; *В Україні захворюваність на ковід залишається на високому рівні (24. – 2021. – 6 березня)*; *Ліжка на Закарпатті завантажені на вісімдесят відсотків (Прм. – 2021. – 8 березня)*; *Я вже замахався на це наголошувати увагу (4. – 2021. – 8 березня)*; *Малі темпи вакцинації його не влаштовують (24. – 2021. – 18 березня)*; *Тенденція тримається на значно*

¹² Юджін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, с. 39.

¹³ Юджін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, с. 130.

високих показниках (24. – 2021. – 20 березня); Мови про якісь прогнози поки що не йдеться (1+1. – 2021. – 20 квітня); Доведеться сплатити ще й додаткові витрати (Ес. – 2021. – 24 квітня); Їх [тюльпанів] тут стільки багато, що можна засадити поле (СТБ. – 2021. – 10 травня); Градус відносин Сполучених Штатів і Кремля ще більше погіршився (24. – 2021. – 14 травня).

Почуємо його бачення, фракція триватиме довго, успіх їх спітказ, оголосили рівень, навіть дуже нижче, мови не йдеться, висить бюст Леніна, малі темпи, на значно високих показниках, на це наголошувати увагу, градус погіршився та ін. Таке незвичне поєднання слів, кожне з яких містить своє експресивне забарвлення, створює несподіване емоційне тло, призводить до своєрідних і зовсім невідомих наперед авторові ефектів. Простежимо деякі з таких випадків. Наприклад, «почуємо його бачення закону». Таке поєднання аудіальних і візуальних образів і відповідно вражень майже дорівнює ефектові оксиморону. Порівняйте з фольклорним «Казав сліпий: «Побачимо». Казав глухий: «Почуємо»». «Успіх їх спітказ» – поєднання позитивно забарвленого «успіх» знівельовано негативно зарядженим «спітказ». Унаслідок цього виникає той самий ефект, про який ми говорили вище, коли йшлося про ТСН. Тільки тут немає панд у кінці фрази, щоб трохи знизити ефект негативу від рефлексії стосовно сказаного. Фраза «На Львівщині оголосили помаранчевий рівень небезпеки» мимоволі наштовхує на рефлектування щодо того, чи насправді рівень захворюваності такий високий, чи комусь просто вигідно це оголосити. «В Харківській адміністрації все ще висить бюст Леніна». Якби сказали про барельєф, а не про бюст, то це б просто викликало емоцію обурення невиконанням закону про декомунізацію. А в такому варіанті з помилковою назвою барельєфа бюстом це ще спричинило й додаткову емоцію: нарешті його повісили, так йому (Леніну) й треба. «Я вже замахався на це наголошувати увагу» – приклад того, як пригальмовування у сприйнятті тексту через незвичне поєднання слів посилює й модифікує рівень і частково сам зміст емоційності. Адже, сприймаючи текст, ми вже призупинилися на емоційно насиченому просторічному «замахався», що, окрім основного «втомився», передає ще й додаткові відтінки в експресивному забарвленні, пов'язані з додаванням конотаційних впливів кореня «мах». Загалом слово з цим коренем сильніше передає враження фізичної втоми, ніж слово «втомитися». Порівняйте з фольклорним «Брехати – не ціпом махати». Ще одна причина полягає саме в незвичному для публіцистичного тексту вживанні цього просторічного лексичного елемента. А на це накладається ще одне незвичне (хибне!) поєднання слів «наголошувати увагу на це». Що підштовхує реципієнта до того, аби ще раз призупинити сприйняття й повернутися на якусь мить до з'ясування попереднього слова з його незвично сильною як для інформаційного, репортерського тексту емоційністю. До того ж сюди додається й значна частка іронічного, глузливого, пародійного відтінку в експресивному забарвленні фрази, враження того, що автор відсторонюється від свого тексту й ніби з боку його оцінює, вносячи ще й такі модальні відтінки.

5. Результати і перспективи подальших досліджень

Чимало зі сказаного вище стосується й інших наведених тут фрагментів тексту. Проте висновок можна зробити лише один: з метою вдосконалення мовлення в живому етері таке застосування феноменологічних методів в оцінюванні тексту з девіатологічного погляду має відбуватися ще на якомусь ранньому етапі, до виходу

в етер, а може й передувати його (тексту) виголошенню. У такому разі ефективність журналістського тексту підвищиться, а небажаних, несподіваних, мимовільних експресивних ефектів стане набагато менше, що позитивно вплине на формування сприятливого емоційного тону суспільства, особливо потрібного в час російської агресії. Надалі варто пильнішу увагу під час досліджень приділяти саме психологічним засадам сприймання журналістського тексту в прямому етері та його мимовільному девіатологічному контролю з боку телеглядачів.

6. Висновки

Отже, дослідивши різні аспекти феноменологічного інструментарію ефективності девіатологічного контролю впливу телевізійного тексту на формування емоційного тону суспільства, ми дійшли таких висновків:

1. У час російської агресії в українських ЗМІ зростає відповідальність за підтримання належного емоційного тону суспільства. Важлива роль в Україні щодо цього належить саме телебаченню. Девіатологічний контроль суспільства послаблений, тому більшу увагу тут мають приділяти фахові організації, самі журналісти, медійники і робити це завчасно, до виходу в етер.

2. Оскільки йдеться про ефективність девіатологічного контролю впливу телевізійного тексту на формування емоційного тону суспільства, то насамперед варто мати на увазі феноменологічний інструментарій цього впливу. Останнім часом дедалі ширше під час аналізу журналістських текстів з погляду ефективності їх впливу на масову аудиторію застосовується феноменологічний інструментарій.

3. Найбільшою мірою методи феноменології засвідчують свою ефективність тоді, коли йдеться про різні аспекти спонтанного мовлення, репрезентантом якого у мас-медіа є телевізійне мовлення наживо. Додаткові емоційні сенси виникають під час мовлення у прямому етері саме за нестачі часу для їхнього розуміння. Через це емоційні відтінки, а часто й загалом емоційне тло, яке складається, на перший погляд, невідомо з чого, виникає мимоволі, всупереч бажанню автора. Найчастіше так мимовільно й усупереч авторському задумові виникає нізвідки негативне забарвлення й негативне емоційне тло, а інколи й небажана інтенція тексту. Таким чином, не йдеться про створення позитивного емоційного тла в суспільстві. Ба більше – не йдеться навіть про емоційно нейтральне, з елементами об'єктивності сприйняття дійсності.

4. Водночас у випусках новин виникають фрази з невластивим українській мові змістом, а відповідно й із несподіваним для авторів емоційним забарвленням. Не менш промовистими є й деякі випадки хибного використання таких міжмовних омонімів, що наближаються до випадків невдалого обрання синонімів у межах однієї (звісно, української) мови.

5. Незвичне поєднання слів, кожне з яких містить своє експресивне забарвлення, створює несподіване емоційне тло, призводить до своєрідних і зовсім невідомих наперед авторові ефектів. Часто причина полягає саме в незвичному для публіцистичного тексту вживанні лексичного елемента. На це інколи накладається ще одне незвичне (хибне!) поєднання словоформ. Що підштовхує реципієнта до того, аби ще раз призупинити сприйняття й повернутися на якусь мить до з'ясування попереднього слова з його незвично сильною як для інформаційного репортерського тексту емоційністю. До того ж сюди нерідко додається й значна частина іронічно-

го, глузливого, пародійного відтінку в експресивному забарвленні фрази, враження того, що автор відсторонюється від свого тексту й ніби з боку його оцінює, вносячи ще й такі модальні відтінки.

6. З метою вдосконалення мовлення в живому етері таке застосування феноменологічних методів у оцінюванні тексту з девіатологічного погляду має відбуватися ще на якомусь ранньому етапі, до виходу в етер, а може й передувати його (тексту) виголошенню.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бацевич, Флорій (2000), *Основи комунікативної девіатології*, ЛНУ, Львів, 236 с.
2. Дубініна, Віра (2019), Феноменологічні традиції і герменевтика самої свідомості Е. Гуссерля, *Вісник ДДПУ. Серія Соціально-філософські проблеми розвитку людини і суспільства*, №11. URL: <https://doi.org/10.31865/2520-6842112019185817> (останній перегляд 20 січня 2022).
3. Дяків, Христина (2018), Телеінтерв'ю і труднощі для журналістів, *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія Філологія*, т. 1, вип. 69, с. 139–142.
4. Капелюшний, Анатолій (2000), *Девіатологія мас-медіа: Практикум*, ПАІС, Львів, 208 с.
5. Капелюшний, Анатолій (2002), Застосування герменевтичного і феноменологічного методів аналізу в стилістиці тексту, *Вісник Львівського університету. Серія Журналістика*, вип. 22, с. 404–407.
6. Капелюшний, Анатолій (2003), *Стилістика. Редагування журналістських текстів: практичні заняття (Навчальний посібник з курсів: «Практична стилістика української мови», «Стилістика тексту», «Редагування в ЗМІ»)*, ПАІС, Львів, 544 с.
7. Капелюшний, Анатолій (1995), Феноменологія тексту, *Науковий збірник ЛКА, ЛКА*, Львів, с. 63–64.
8. Кебуладзе, Вахтанг (2013), Феноменологія і герменевтика як методологічні стратегії в сучасній українській філософії та гуманітаристиці, URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12931> (останній перегляд 20 січня 2022).
9. Саприкіна, Ольга (2014), Сучасна літературна герменевтика як мистецтво розуміння й інтерпретації художнього тексту, *Нова педагогічна думка*, № 3, с. 83-85.
10. Юдкін-Ріпун, Ігор (2020), *Феноменологія культури як методологія інтерпретації*, Ін-т культурології НАМ України, Київ, 352 с.

REFERENCES

1. Batsevych, Floriy (2000), *Fundamentals of communicative deviatology*, Lviv National University, Lviv, 236 p.
2. Dubinina, Vira (2019), Phenomenological traditions and hermeneutics of the consciousness of E. Husserl, *Visnyk of the DDPU. Series Socio-philosophical problems of human development and society*, №11. URL: <https://doi.org/10.31865/2520-6842112019185817> (last accessed January 20, 2022).

3. Dyakiv, Khrystyna (2018), TV interviews and difficulties for journalists, *Naukovi zapysky of the National University «Ostroh Academy». Philology Series*, Vol. 1, Vol. 69, p. 139–142.
4. Kapelyushnyi, Anatoliy (2000), *Deviatology of Mass Media: Workshop*, PAIS, Lviv, 208 p.
5. Kapelyushnyi, Anatoliy (2002), Application of hermeneutic and phenomenological methods of analysis in structure stylistics, *Visnyk of Lviv National University. Journalism Series*, Vol. 22, p. 404–407.
6. Kapelyushnyi, Anatoliy (2003), *Stylistics. Editing of journalistic texts: practical classes (Textbook of courses: «Practical stylistics of the Ukrainian language», «Stylistics of the text», «Editing in the media»)*, PAIS, Lviv, 544 p.
7. Kapelyushnyi, Anatoliy (1995), Phenomenology of the text, *Naukovyi zbirnyk LKA*, LKA, Lviv, p. 63–64.
8. Kebuladze, Vakhtang (2013), Phenomenology and Hermeneutics as Methodological Strategies in Contemporary Ukrainian Philosophy and Humanities, URI: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/12931> (last accessed January 20, 2022).
9. Saprykina, Olha (2014), Modern literary hermeneutics as the art of understanding and interpretation of literary texts, *Nova Pedagogichna Dumka*, № 3, p. 83-85.
10. Yudkin-Ripun, Ihor (2020), *Phenomenology of Culture as a Methodology of Interpretation*, Institute of Cultural Studies of the National Academy of Arts of Ukraine, Kyiv, 352 p.

PHENOMENOLOGICAL TOOLS FOR THE EFFICIENCY OF DEVIATOLOGICAL CONTROL OF THE INFLUENCE OF TELEVISION TEXT ON THE FORMATION OF EMOTIONAL TONE

Anatoliy Kapelyushnyi

*Ivan Franko National University of Lviv,
Generala Chuprynky Str. 49, 79044, Lviv, Ukraine
e-mail: anatoliykapelushnyj@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-8998-7857>*

Main objectives of the study are the phenomenological tools of the effectiveness of deviatological control of the influence of television text on the formation of emotional tone of society. Particular attention is paid to the additional emotional meanings that arise when speaking live due to lack of time to understand them. Because of this, emotional nuances, and often the emotional background in general, arise involuntarily, against the wishes of the author. Emphasis is placed on making appropriate recommendations to TV journalists.

During the Russian aggression in the Ukrainian media, the responsibility for maintaining the proper emotional tone of society is growing. Television plays an important role in Ukraine in this regard. Deviatological control of society is weakened, so more attention should be paid to professional organizations.

Since we are talking about the effectiveness of deviatological control of the influence of television text on the formation of emotional tone of society, we must first keep in mind the phenomenological tools of this influence. Recently, phenomenological tools have been used more and more often during the analysis of journalistic texts in terms of the effectiveness of their impact on the mass audience.

The methods of phenomenology prove to be the most effective when it comes to various aspects of spontaneous speech, which is represented in the mass media by live television broadcasting. Additional emotional meanings arise when speaking live because of the lack of time to understand them. Because of this, emotional nuances, and often in general the emotional background, which consists, at first glance, it is unknown what, arises involuntarily, against the wishes of the author. Most often, so involuntarily and contrary to out of nowhere negative color and negative emotional background. Thus, it is not a question of creating a positive emotional background in society. Even more, it is not even about an emotionally neutral perception of reality with elements of objectivity. Everything is extremely bad in our house and in the world.

Results/findings and conclusions of my research: in order to improve live broadcasting, such application of phenomenological methods in the evaluation of the text from a deviatological point of view should take place at an early stage, and may precede it (the text) utterance.

Key words: television, live broadcast, TV journalist, broadcast of television journalists, phenomenological tools, deviatological control, emotional tone of society.